Ч. 218 (13.166). Львів, неділя 2. жовтня 1932. Oplata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Чвертьрічно 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Політичні процеси.

Короткий історичний нарис. — Небезпека зросту судових політичних процесів у Польщі.

Знаменною цікою повоєнних відносин в Европі у кримінальній ділянці є небувалий зріст політичних процесів. Повстали нові держави, старі змінили кордони, в деяких до основи змінено суспільний устрій (Радянський Союз і Італія). У повній гостроті виринуло національне питання у формі т. зв. меншинної проблеми, чи у формі змагань поодиноких народів, що знайшлися у чужих державах, до свого національного і державного самовизначення. Цей небувалий зріст політичних процесів слідний передовсім у Польщі, зокрема на українських і білоруських землях.

Політичні процеси у нас у Східній Галичині не є новиною. Треба тільки зауважити, що перед світовою війною були вони у нас будь-що-будь доволі рідким явищем. На Волині і на сумежних українських землях російської займанщини, що сьогодні під Польщею, їх тоді майже зовсім не було, бо ми там не жили у цьому часі своїм власним національним життям. Еманципаційна боротьба українського народу у Східній Галичині за останнього півстоліття до війни творила конфлікти між нами і пануючою польською нацією у національно політичній, культурній і господарській ділянці і це творило нераз притоку до політичних арештів і політичних процесів.

Поминаю зовсім арешти і процес серед гуртка нашого духовенства в початку 40 рр. минулого століття, що були вмішані ще як львівські семинаристи 30 рр. мин. ст. у *польську* конспіраційно-революційну роботу. Члени цього гуртка терпіли тяжко в підземеллях тюрми на Грайгорі біля моравського Берна за польські, не за наші національні інтереси. Не мали рівнож маркантної національної української цікн арешти і засуди серед гуртка української академічної молоді другої половини 70 рр. мин. стол. Бо головну ролю грала тут міжнародня соціялістична агітація, зовсім нова на галицькому ґрунті. Також перший великий процес москвофілів у Львові за державну зраду (процес Ольги Грабар і тов.) з 1882 р. не дасться підтягнути вповні під знаменник українсько-політичних процесів.

Почалися вони щойно з хвилиною ширшої експанзії нашого національного життя у Східній Галичині. Баденівські вибори до галицького сойму в 1895 р. і до палати послів державної ради у Відні в 1897 р., рільничі страйки в рр. 1902 і 1903., агітація за виборчою реформою до державної ради в рр. 1905. до 1907., вибори до галицького сойму в 1908. р., сецесія студентів з львівського університету 1901 р. і пізніша їхня боротьба на львівському університеті з масовими арештами і голодівкою у львівській тюрмі 1907. р. і смертю А. Коцка 1910 р. та новими масовими арештами студентів цього року, вкінці атентат М. Січинського на намісника гр. Андрія Потоцького в 1908 р. були причиною до політичних арештів і політичних процесів. Але всетаки були це явища не масові і не безперервні, тільки відокремлені вимкові. Не ведено процесів за державну зраду (виняток процес Ольги Грабар і тов. в 1882 і москвофільський процес Семена Бендасюка і тов. з 1914 р.), тільки за § 65. (заворушення публичного спокою), лише з правила за інші проступки, яких мотиви мали політичний характер. І кари [illegible] не були великі.

Поминаю арешти час світової війни з ослабленням параграфом 327 австр. військового карного кодексу і українсько-польської війни, як зовсім вимкові з вимковими воєнними судами. Тоді мали верх воєнне право і воєнна рація.

Повоєнні часи в Польщі на наших очах. Без сумніву незвичайно цікавою була би статистика й історія політичних процесів у Польщі. На жаль, її нема і мабуть не скоро буде. Одно тільки треба ствердити. Політичні процеси й арешти *проти поляків* на етнографічній *польській* території, як зрештою і всюди в Польщі, не є буденним явищем. Процеси цього роду, як процес проти вбивника през. Нарутовича і т. зв. процес берестейських вязнів, хоча сензаційні, то всеж дуже рідкі. Не менше рідкими є і політичні процеси *проти німців* у Польщі. Про *жидів* і не згадувати, не враховуючи тут очевидно *комуністичних* процесів, в яких жиди мають абсолютну перевагу.

Інакше на сході і на південному сході Польщі, зокрема на українській етнографічній території. Тут політичні процеси, де обвинуваченими є українці, тягнуться безперервним ланцюхом майже від перших хвилин приходу польської влади аж по сьогоднішній день, головно під закидом злочину державної зради. Основою обвинувачень є протидержавна — на думку прокуратури — діяльність обвинувачених проти польської держави на тлі українських самостійницьких змагань, або на комуністичному тлі. Перше тло переважає наглядно у Східній Галичині, друге на північних українських землях. Важніші процеси і засуди ще у нашій живій памяти і про них не треба тут окремо говорити.

Від 1. вересня ц. р. обовязує в цілій Польщі новий карний кодекс. Знаменною його рисою, що впадає в очі навіть не правникові, є дуже значне поширення у цьому кодексі кваліфікації провин проти держави і її інтересів. В порівнанні з обовязуючими до недавна австрійським чи російським карним кодексом, поширено кількакратно поняття протидержавних провин та введено нові, яких досі зовсім не було.

Про державну зраду („зброднія стану") трактує частина XVII. к. к. у статтях від 93 до 98 включно. У головній ст. 93. про намагання позбавити самостійности Польщу або відорвати від неї якусь частину чи намагання насильно змінити державний устрій, вводить він інакшу кваліфікацію вчинку, як відомий § 58. австр. кар. зак.; поширює його на інші ділянки, як намагання усунути президента, загарбати його владу або насильно впливати на його діяльність (ст. 94), намагання силою усунути сойм, сенат, національне зібрання, правительство, міністрів або суди (ст. 95), приготовування до повищих злочинів (ст. 96), приготовування змови до повищих злочинів (ст. 97), порозуміння з особою, що діє в інтересі чужої держави або міжнародньої організації або збірка засобів до збройної боротьби (ст. 98.).

І слідуюча XVIII. частина (ст. 99. до 113. включно) має характер наскрізь політичний. Злочином зі ст. 99. є, коли хто входить у порозуміння з особою, яка виступає в інтересі чужої держави або міжнародньої організації з метою викликати воєнні ділання, або іншу ворожу акцію проти польської держави. Зовсім новими, досі незнаними є проступки нпр. зі ст. 104. к. к. (проти дефетизму), що карає дефетизм, так зв. дипльоматична зрада зі ст. 106 к. к., вороже ділання проти чужої держави в намірі наразити Польщу на воєнну небезпеку або на зірвання дипльоматичних зносин (зі ст. 108. к. к.), розголошування за кордоном неправдивих відомостей з метою нанести шкоду інтересам Польщі (ст 109 к. к.), нарушення постанов виданих в часі війни для береження невтральности (ст. 110 к. к.), публичне накликування до зачіпної війни (ст. 113 к. к.), публична зневага або висмівання польського народу або польської держави (ст. 152 к. к.), публ. накликування до злочину або його похвали (ст. 154 к. к.), виготовлювання, переховування і перевіз письм, друків і образів, накликуючих зробити злочин або заключуючих похвалу злочину (ст. 155 к. к.), подібна провина зі ст. 157 к. к., яка взиває до непослуху законам або правним розпорядкам влади, дальше участь у у безправно утворених збройних союзах (ст. 167 к. к.), участь у союзах, що мають на меті злочин (зі ст. 166 к. к.), та цілий ряд інших проступків, яких в дотеперішніх кодексах або зовсім не було або були інакше сформульовані та які серед деяких обставин (мотиви вчинку) можуть мати політичний характер.

Передовсім часто у практиці можуть мати пристосування статті 96, 97, 98, 99 к. к., та що мабуть більше ст. 109 к. к. (закордонна пропаганда) і ст. 152 к. к. (зневага або висмівання польського народу або польської держави (нпр. на вічах чи у пресі), не кажучи про інші „делікти", про які вище згадано.

Повстання політичних проступків чи проступків на політичному тлі має за основу політично-державні, національні, часом і релігійні, соціяльні або економічні відносини, проти яких бореться одна частина громадянства. Корінь проступку часто-густо не лежить тут в особі спричинника, але в неуправильнених загальних відносинах держави.

У Польщі багато справ загального характеру є невирішених, між ними і національні справи та істнує тут з цього приводу величезна площа на тертя. Делікти політичного характеру або на політичному тлі сьогодні в Польщі напевно не зменшаться, якщо не будуть усунені їхні загальні причини. Навпаки, супроти величезного поширення кваліфікації політичних провин і злочинів у польському карному кодексі треба заздалегідь рахуватися з небезпекою дуже значного зросту в Польщі політичних проступків або проступків на політичному тлі та у звязку з цим з новою хвилею політичних арештувань, політичних процесів і засудів.

На одно слід звернути увагу. Ані польський карний кодекс, ані польський кодекс карної процедури, ані навіть новий польський вязничний реґулямін не мають дефініції політичного проступку, як і не знають катеґорії політичних вязнів. Їх трактується всуміш зі звичайними кримінальниками, що долю політичних вязнів значно погіршує.

Як повне новум треба вкінці навести президентський розпорядок з 26. серпня ц. р. про наглі суди, що вводить уперше негайну судово-карну процедуру за державну зраду чи політичні злочини з цілого ряду статтей карного закону. Згаданим розпорядком поширено значно компетенцію наглих судів.

У прокураторських теках ріжних судів є чимало сьогодні рефератів політичного характеру, де підозрілими є українці. Лякаємося, щоби від тепер ці теки значно не збільшувались.

Д-р Степан Баран.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

В Женеві й поза нею.

Давно вже Союз Народів не сходився під такими зловісними знаками, як цієї осени. На те склалось чимало причин. Передусім Союз Народів не спромігся ще пристосуватися до того звороту в інтернаціональнім життю, який можна схарактеризувати як сумерк міжнародніх умов. У Женеві призвичаїлися віддавна оперувати юридичними формулами, а не реальними фактами. Тимчасом за кілька останніх місяців ці формули зломано, в Німеччині і на Далекому Сході, у Манджурії. І в Женеві сподіються багато клопотів від Німеччини та від Японії. Від другої навіть більше ніж від першої, тим більше, що супроти Німеччини зазначилась вже деяка спільна лінія між міродайними державами — Англією, Францією та Сполученими Державами, чого не можна сказати щодо манджурської справи. І ця справа тяжить над Женевою як грандіозний знак запиту.

Сучасна сесія Союзу Народів припала на нещасливий політичний момент. В Женеві займалися досі переважно або питаннями в початковій стадії їх розвитку, як наприклад манджурською справою протягом минулої сесії, де можна було обмежитися провізорією, або справами фактично вже рішеними, де треба буде дати цьому рішенню лише правне сформулування, як наприклад у справах національних меншин та деяких інших. У цілком іншій ситуації перебувають женевські сходини тепер. Визнання Японією Манджурії та предложення звіту манджурської комісії Лейтона вимагають від Союзу Народів цілком недвозначного рішення; його вимагають від нього й деякі держави. Очевидно, японська делегація зажадала від Ради Союзу Народів, щоби обговорення цього звіту відложити на 6 тижнів, отже фактично зняти цілу манджурську справу з денного порядку цієї сесії. І Рада Союзу Народів — як звичайно — пішла в значній мірі на зустріч японському жаданню, відложивши обговорення справоздання Лейтона до 21. листопада, сподіючись, очевидно, що до того часу манджурська справа буде „рішена“ поза межами Союзу Народів, якому полишиться лише ствердити доконані факти.

Хоч формально учасники Конференції Роззброєння тримаються тої думки, що конференцію можна провадити далі й без участи Німеччини, тим більше, що вона находиться в умовинах виїмкових, створених версайським договором, але в дійсності знають дуже добре, що без порозуміння між Німеччиною та Францією зменшення французьких зброєнь, а тим самим і зброєнь інших держав, неможливе. Тому відповідь Гендерсона на заяву Німеччини, що вона не візьме участи в працях конференції, зредагована так приязно, що деякі французькі часописи запротестували проти цього, всетаки заявляючи своє бажання бачити знову німецьку делегацію на конференції роззброєння.

І на тему повороту Німеччини на конференцію роззброєння ідуть жваві переговори між представниками заінтересованих держав, — покищо без великого успіху. Велика промова Еріо на бенкеті в Грама не зазначила також шляху, яким можна булоб дійти до порозуміння з Німеччиною, а гостра відповідь Папена в інтервю з агенцією Вольфа ще поглибила конфлікт.

Таким робом кріза Союзу Народів тісно злучена з крізою конференції роззброєння. Голова Ради Де Валера висловив навіть думку, що без переведення роззброєння праця Союзу Народів не може бути успішною. На превеликий жаль він не сказав, яким чином можна його перевести. В дійсності основи крізи як Конференції Роззброєння так і Союзу Народів ті самі, самаж кріза є наслідком бодай частинного освідомлення собі тих ненормальних умовин, в яких від років перебувають женевські установи. В оборону Женеви можна в усякому разі сказати, що й інші інтернаціональні конференції економічні й політичні дали не кращі результати. Заслугою Женеви полишається, що саме тут прийшло освідомлення безуспішности дотеперішньої програми та тактики таких інтернаціональних сходин і що там починають шукати виходу з утвореного становища.

Сучасна кріза веде до кінця позірного істнування женевських установ і в цім відношенню її можна витати: чи зможуть вони пристосуватися до вимог реального інтернаціонального життя, це питання інше, але це у всякому разі питання життя чи смерти самого Союзу Народів. Колиж він почне числитися поважно з фактами інтернаціонального життя, тоді й українські справи знайдуть в Женеві інший відгук як досі.

М. Данько.

Загострення ситуації в Індіях.

ПУНА, 29. 9. ПАТ. У вязниці, в якій перебуває Ґанді, мали відбутись сьогодні наради Ґандія з провідником індійських лібералів Джаякаром, щоби найти компромісову плятформу для участи Ґандія в листопадовій конференції Круглого Стола в Льондоні. В нараді мав теж взяти участь провідник націоналістів Маляві-джа. Вязнична адміністрація перервала наради, заявляючи, що на основі нових розпорядків Ґандієві не вільно приймати гостей у вязниці й відбувати наради. Це викликало велике здивування, бо інтервенція Джаякара була за згодою британського уряду. Сталося це мабуть наслідком нових актів терору в Індіях, головно наслідком замаху на редактора щоденника „Стейтсмен“.

Нота китайського уряду.

Китайський уряд предложив членам Ради Союзу Народів та всім членам збору Союзу ноту, яка стверджує, що Японія зломила сім разів приписи міжнародного права. Японський уряд нарушив: 1) приписи пакту Союзу, 2) приписи пакту Кельоґа, 3) умову 9 держав, 4) власні зобовязання щодо японських військ на китайській території, 5) рішення збору Союзу Народів, 6) основи міжнародного права, 7) елементарні основи гуманітаризму.

Польські студентські доми — за гроші українських і жидівських студентів!

Як відомо, на будівельні цілі йдуть такі студентські оплати: 50 зол. спеціяльної оплати й 30 зол. вписового. На будову академічних домів іде з тих грошей 60 відсотків, на будову професорських домів 40 відс. Таким робом переведено перебудову будинків, винайманих терміново або дарованих на потреби студентської молоді та вибудовано ряд нових студентських домів. Цікаво, що сенати вищих шкіл у Львові використовують ці гроші виключно на ремонт і будову **польських** студентських домів, дарма, що студентські оплати на будівельні цілі йдуть від **усіх** студентів без огляду на національність. Ось кілька фактів:

В **1921 р.** перевели основний **ремонт** у післякасарняному будинку **при вул. Піярів 35,** який громада м. Львова відступила студентам львівського університету на 20 літ. В **1923 р.** перевели надбудову II. поверху в **Домі Медиків при вул. Слодовій.** В червні **1925 р.** покінчили будову 3-поверхової офіцини Академічного Дому ім. Яна Каспровіча **при вул. Піярів.** В **1926-7 р.** вибудували 2-поверхову офіцину в подвірі Дому Медиків при **вул. Слодовій.** За ті гроші вибудували „Дім Студенток“, який має вже на увазі новочасні вимоги техніки і комфорту, а тепер при **вул. Понятовського,** отже в найкращій частині Львова йде будова нового польського Академічного Дому, на ґрунтах, які маґістрат м. Львова подарував сенатові університету Яна Казимира...

Реєструючи повищі факти, п. М. Курцрок у львівській „Хвилі“ звертався з гострими докорами під адресою сенатів львівських високих шкіл, що вони „складаючись з осіб, які стоять на чолі інтелектуальної еліти громадянства“, ведуть „яскраве фаворитування польської молоді“. Очевидно, п. Курцрок бідкає над упослідженням і кривдою жидівських студентів і студенток, яких гроші пливуть до спільної каси, що з неї користають виключно—польські студенти. Але всі його уваги можемо в цілій ширині під-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 2. ЖОВТНЯ 1932.

ІВ. МИСИК.

ЗАВТРА.

...Отже, завтра точно в 7. годині! — видала наказ Славця.

— Постараюсь, кохана, якщо ніщо не станеться.

— Що може статись за двацять чотири години? Скажи просто, що не маєш наміру прийти!

— Дитино люба, ти ще не знаєш, які несподіванки може робити життя, які пляни руйнувати. От уже майже двацять літ людство живе в таких обставинах, коли не може бути певне завтрішнього дня, і життя мене навчило бути обережнішим при обіцянках, які маю виконувати „завтра“. Послухай.

Це було при кінці 1917 року. Щоранку на моїм бюрку появлялася свіжа китиця осінніх квітів — айстр, хризантем та улюблених чорнобривців. Не знав я, не знав курієр, не знали урядовці, звідки брались ці квіти. Може й знали, але мовчали. Вже зима була, по садах у місті квітів не було, а на моїм бюрку правильно появлялись вони, інтригуючи мене, такі таємничі, такі мрійливі осінні квіти... Робота в уряді, де я служив, була шалена — працювали ми і день і ніч. І часто я увечорі, обходячи бюра, зупинявся десь на боці в тіні і студіював своїх урядовців, непомітно придивлявся, бажаючи збагнути, хто з них міг робити мені ці дарунки? І нічого не міг дізнатись. А квіти появлялись надалі.

Але на початку грудня вони припинились. Тогож дня не явилась на службу урядничка К. Захворіла, як було видно із записки, що мені прислала її мати.

І я зрозумів, від кого були квіти. На третій або четвертий день я рішив відвідати хору і просив свого товариша супроводити мене. Я купив велику китицю квітів, найгарніших квітів, які тільки міг дістати. К. була дуже хора, мала гарячку і маячила. Мати її, змучена до краю безсонними ночами, сиділа біля ліжка хорої і з подякою відступила мені своє місце, щоби піти відпочити. І я сів біля хорої з наміром просидіти довше, може й цілу ніч. Товариш мій дискретно попрощався і пішов. Квіти я поставив на столику у головах хорої. У напівосвітленій кімнаті було тихо, лише хора час до часу металась і щось шептала. Я прислухався, жадно ловив шепіт, а заразом студіював хору. Була гарна. Розгорячковане личко пашіло. Каштанове волосся у безладді оточувало на подушці її головку, ніби авреолею. Була ще дитиною, гарною, малою дитиною. Я не міг стриматись, щоби не псцілувати її блідого гарячого чола. А вона, напів притомна, розкрила очі, довго здивовано вдивлялась у мене, знову заплющила очі, провела рукою по них, ніби бажаючи відігнати якусь зяву — і пізнала мене. Я присунув ближче квіти — вона зауважила й усміхнулась.

— З подякою звертаю частину квітів, — сказав я, — хочу, щоб ви були здорові.

Висунула зпід ковдри руку і протягнула до мене. Я клякнув біля ліжка і припав устами до руки. І плакав. А вона, положивши другу свою гарячу руку мені на голову, говорила. Перериваним голосом говорила, замовкла стомлена і знову нервово говорила, поспішаючи висказати все, що так довго в собі ховала.

І все сказала, як мала, щира дитина, нічого не затаюючи.

Так застала нас мати, яка прийшла, щоб заступити мене в дижурстві.

— Прийдіть завтра конче, це потрібно для неї. Вона ввесь час вас кликала, але не дозволила за вами посилати.

— Прийди... жду тебе... Прийдеш?...

— О, прийду, моя дитино, прийду і принесу тобі багато-багато квітів, які ти так любиш. Будь-же спокійна, будь здорова, жди!... Прийду завтра...

Жорстокі були ті часи, тверді, невблаганні. Революція не рахується з почуваннями одиниць, потребами серця. Тисячі тисяч зливаються в суцільну масу, де гинуть без сліду поодинокі люди зі своїми дрібними зворушеннями та болями, уступаючи місце одному високому збірному почуттю, одному непереможному змаганню. Що значить для цієї стихії окрема істота?

І я не прийшов... Квітів не приніс...

Доля гнала мене безкраїми просторами Росії, пронесла, як метеор, по рідних степах України і ніби змучена залишила мене, змученого тут.

І, хоч як це рідко буває, бо людські почування під шаром нових переживань і вражінь згодом завмирають, — я іноді всеж таки болючо відчуваю докір за невиконане приречення, а очі моєї душі, пролетівши миттю безмежні простори, побачать нараз маленьке ліжко в напів освітленій кімнатці, благальний погляд нервово блискучих очей і бліді, простягнені напе[illegible] руки, що чекають обіцяних квітів.

Завтра!..

...ни, українці. Українська студентська ...стила вже величезні тисячі своїми ...що пішли на польські студентські до... ...р. студент і студентка мають вступ ...майже зовсім заборонений. Самі ...ити повинні би виготовити підраху... ...ошевих сум, на підставі статистики ...го студентства у львівських високих ...останніх роках. Про те, щоби з тих ...тити високих шкіл, особливо сенат у... ...у Я. К., дали якісь суми на будову у... ...их студентських домів, чи на ремонт іс... ...єдиного українського Академічного ...на наєм інших домівок на українські ...кі мешканеві цілі, — ми ніколи не чу... ...чуємо. Тимчасом домагається цього ...не почуття справедливости й людя...

По широкому світі.

Найвищий трибунал у Ковні звільнив б. ...кого премієра Вальдемараса, обвинуваче... ...розтраті державних грошей.

Пруське міністерство внутрішніх справ ...ло, що підчас вуличних заворушень заги... ...1. січня ц. р. 156 осіб.

У фінському заливі затонуло радянське ...не судно з 35 моряками, стовкнувшись з ...ним кораблем.

СТАЛІН ГОВОРИТЬ.

МОСКВА, 30. 9. ПАТ. На засіданні централь... ...комітету комуністичної партії Сталін виго... ...довшу промову, в якій зясував важні про... ...мові вказівки. Змісту промови місцева преса ...не оголосила.

АРГЕНТИНА В СОЮЗІ НАРОДІВ.

БУЕНОС АЙРЕС, 29. 9. ПАТ. Палата депу... ...таних ратифікувала проект закону, що упо... ...нює Аргентину вступити в члени Союзу На... ...родів, однак з застереженням, що не признає ...ктрини Монро.

Повстання в Манджурії.

Як довідується льондонська преса, в Ман... ...журії вибухло китайське повстання. Ґенерал ...ін-вен заявив, що не признає нового ман... ...журського уряду і приказав не перепускати ...крізь Манджурію ніяких потягів. Повстанці за... ...скували манджурську залогу, здобули касарні, ...зірвали манджурську хоругов і спалили на по... ...жарі. На основі китайських повідомлень пов... ...станці вбили кількасот японців і корейців. Япон... ...ці схоронилися на радянську територію. Крім ...того повстанці заняли міста Гайляр, Даляйнор ...і Пугату. Недалеко Кірину виконано замах на ...панцирний потяг, причому згинуло багато воя... ...ків. Із Цицікару вирушили японські війська, щоб ...опанувати ситуацію.

Проти тайної дипльоматії.

ЖЕНЕВА. 30. IX. ПАТ. На вчорашньому ...пленарному засіданні Союзу Народів льорд Се... ...сіль прилучився до заклику Еріота проти тайної ...дипльоматії і виступив проти тих, що хотять зни... ...щити Союз Народів і роздувають трудноші, з ...якими він стрічається у своїй діяльности.

НАСЛІДОК МОСКВОФІЛЬСЬКОЇ АҐІТАЦІЇ.

УЖГОРОД. 30. 9. ПАТ. В кількох місцевос... ...тях коло Мукачева на Закарпатській Україні мо... ...лодь народніх шкіл застрайкувала на знак про... ...тесту проти введення українських підручників. (Оскільки це правда, то був би це наслідок бо... ...жевільної москвофільської аґітації. — Ред.).

ГІТЛЕР ПРИЇДЕ ДО РУМУНІЇ.

Румунські антисемітські кола поінформо... ...вані, що в листопаді ц. р. приїде до Румунії провідник німецьких націонал-соціялістів А... ...дольф Гітлер. Кажуть, що Гітлер обїде крім Румунії всі европейські краї. В Букарешті має ...навязати зносини зі семигородською націонал ...соціялістичною організацією. В Ясах буде го... ...стем Кузи. В обох університетських центрах, Букарешті і Ясах, роблять вже тепер приготу... ...вання до приняття Гітлера.

ЗЕМЛЕТРУС НА БАЛКАНІ.

АТЕНИ, 30. 9. ПАТ. Підземні потрясення на хальцедонському півострові тревають даль... ...ше. В деяких місцевостях обнизився рівень ...землі на 7 метрів. Сильний землетрус дався від... ...чути теж в Солуні, де завалилося кілька будин... ...ків. Серед населення панує переполох. Англій... ...ські моряки і багато турецьких організацій у... ...ладили станиці, що видають шатра, харчеві за... ...паси та лікарства. На основі дотеперішних об... ...числень число вбитих дійшло до 328 осіб, ра... ...нених повиж тисячі.

ВИСТАВКА СЛАВЯНСЬКОГО ЕКСЛІБРІСУ В ПРАЗІ.

Ще з другої половини 15-го ст. датується поява книжкового знаку екслібрісу, який мав за завдання засвідчити, кому саме належить дана книжка. Згодом серед власників екслібрісів повстав інтерес до збирання чужих екслібрісів, який у декого набрав характеру пристрасті. Збирання екслібрісів увійшло тепер в моду в такій мірі, що нерідко власники книжок і навіть ті, що власної бібліотеки не мають, величаються декількома екслібрісами виключно з метою обміну своїх екслібрісів на чужі. Розуміється, в таких випадках екслібріс перестає служити прямому свому призначенню, але по суті екслібріс є культурно-історичним літературним памятником, який — як правдиво каже відомий чеський екслібріст К. Обратіль, — свідчить про пошану власників екслібрісу до книжки, зберігаючи на вічну память їхні імена, бо інакше, може, вони вже давно увійшли б у забуття.

З ініціятиви югославян у травні 1929 р. відбулася перша виставка славянського екслібрісу в Загребі, а відтіль ця виставка переїхала до Польщі, де протягом 1929 і 1930 рр. відбулася у Варшаві (у вересні 1929 р.), в Кракові (в листопаді 1929 р.), в Люблині (в лютому 1930 р.). В квітні 1930 р. перша виставка славянського екслібрісу відбулася у Львові, і тут вперше був орґанізований відділ українського екслібрісу (48 екслібрісів). Майже після півторарічної перерви, а саме 11-го вересня ц. р., відкрито першу виставку славянського екслібрісу в столиці Чехословаччини — в Празі. Виставка продовжиться до 2. жовтня ц. р. Для організації виставки в Празі склався спеціяльний комітет з 15 осіб, в тім числі з одного українця — голови Українського Товариства прихильників книги в Празі. Виставка міститься у салях Мистецько-промислового Музею, який є організатором виставки разом з Товариством чехословацьких збирачів і прихильників екслібрісу в Празі. Праська виставка у порівнанні з попередніми виставками славянського екслібрісу відзначується більшою кількістю експонатів та їх різноманітним характером.

В той час, як катальоґ виставки у Львові налічував усього 472 екслібрісів, праська виставка налічує більш 1500 екслібрісів, крім різних збірок поодиноких екслібрістів, а саме, чеських екслібрісів виставлено до 700, польських біля 300, російських понад 300, українських — 96, югославянських — 97, болгарських — 4.

Отже на виставці в Празі заступлені всі славянські народи, крім білорусів та лужицьких сербів.

Український відділ виставки містить у собі екслібріси у виконанні таких мистців: М. Бутовича, Ю. Вовка, М. Глущенка, С. Гординського, І. Іванця, В. Касіяна, П. Ковжуна, В. Кричевського, М. Кричевського, О. Кульчицької, С. Лесьского, І. Мозалевського, Я. Музики, Ґ. Нарбутівської та М. Нечитайло-Андрієнка, П. Омельченка, М. Осінчука, І. Падалки, О. Сахновської, В. Січинського, О. Усачова, П. Холодного та Л. Хижинського.

У своїй промові при відкритті виставки, в присутності представників міністерства освіти ЧСР і різних наукових і культурних установ, голова організаційного комітету виставки К. Обратіль дав стислу характеристику експонатів кожного славянського народу, учасника виставки. Говорячи про український відділ виставки, К. Обратіль зауважив, що українські екслібріси відзначаються своєрідним характером та стоять на високому рівні щодо свого мистецького виконання, при чому згадав імена Ґ. Нарбута, В. Кричевського, П. Ковжуна та М. Бутовича.

Український відділ, на жаль, зовсім не має у своїй збірці стародавніх екслібрісів, тоді як чеський, російський і польський відділи можуть похвалитися такими екслібрісами. Так, у чеському відділі находимо репродукцію екслібрісу короля Юрія з Подебрад (був королем від 1458 до 1471 р.), екслібріс Яна Годейовського з 1540 р., геральдичні екслібріси стародавньої шляхти й монастирів. У російському відділі (зі збірки К. Обратіля) находимо також велику кількість старих екслібрісів, власниками яких були російські царі, великі князі, вельможі, письменники (нпр. Пушкін), бібліофіли й т. д. У польському відділі (зі збірки К. Рейхмана у Варшаві) найстаріший екслібріс походить з р. 1568.

Крім екслібрісів, виставка має багатий відділ „супра ліброс" (книжні знаки на оправі книжок) та літератури у різних мовах у справі екслібрісу. Тут виставлено декілька праць, присвячених українському екслібрісові (нпр. німецьке видання А. Середи про Ґ. Нарбута), але, на жаль, бракує львівського видання „Український екслібріс"... Саме перед відкриттям виставки Товариство чехословацьких збирачів і прихильників екслібрісу в Празі видало новий „Збірник" (3. і 4.), який містить у собі 88 екслібрісів в тексті та 10 прилог.

Щодо способу виконання екслібрісів виставки, то тут находимо дереворит, мідорит, лінолеорит та всі фото-хеміографічні засоби репродукції оригіналу.

Виставку славянського екслібрісу в Празі інтенсивно відвідують праські громадяни, а чеські й німецькі часописи („Праґер Прессе") присвячують їй велику увагу, однодушно підкреслюючи багатство матеріялу виставки та її значіння, як вияв славянської взаємности на культурному полі.

Ст. Сірополко.

Комуністична перемога в Софії.

Вибори до громадської ради в Софії принесли комуністичну більшість. На 35 мандатів комуністи здобули 22, урядовий бльок з демократами 10, опозиція Цанкова 3. В порівнанні з виборами до камери з 1931 р. число комуністичних голосів подвоїлося. Президент міністрів заповів розвязання міської ради, заки во на збереться. Надіються теж розвязання комуністичної партії в цілій Болгарії.

ВІДКРИТТЯ „ДНІПРЕЛЬСТАНУ".

Як повідомляє радянська преса, офіціяльне відкриття „Дніпрельстану" відбудеться 10. жовтня ц. р. Має приїхати 10 тисяч гостей, з того багато із заграниці. До Москви приїхав будівничий „Дніпрельстану", американець Кутер, що має бути нагороджений орденом Леніна.

З природи й техніки.

Штучний дощ.

Для сухих областей земної кулі булоб дуже корисне, колиб удалося викликати дощ із хмар, що уносяться над цими областями. З давніших часів є відомі спроби викликати дощ при помочі ракетних вибухів та гарматних стрілен. Одначе висліди цих спроб були більше ніж сумнівні.

Корисніше представляються новіші спроби викликування штуч. дощу так, що пускають в повітря бальони, долучені добрими провідниками з апаратами на землі. Приймаючи, що частинки води, які находяться в хмарах, є електрично наряджені, стараються тамошні мешканці нарядити бальони електричністю знаку противного знакові електричного наряду хмари, щоби таким чином „стягнути“ крапаі води на землю.

В подібний дещо спосіб мають викликувати штучний дощ мешканці Каліфорнії, що будують спеціяльні, ізольовані від землі вежі, на яких витворюють високу електричну напругу. Штучний дощ зявляється там після півгодинної „праці“ такої вежі. Зновже професор шарльотенбурської політехніки д-р О. Флямм та д-р Вендлер в Ерлянген пропонують ужити до транспорту електричности між хмари спеціяльних літаків. За часописними вістками останніх днів штучний дощ удалося викликати в Ленінграді професорові Оболенському. Покищо невідомо, якою методою він послугувався.

Віядукт-великан.

Проблема комунікації в Ню-Йорку досі ще не розвязана як слід. У західній його частині, там, де лежать Джерсі Сіти і Нюарк, дається дуже сильно відчувати брак доріг для автомобільної комунікації. А треба знати, що сам стейт Ню-Джерсі, в якім лежить Ню-Йорк, має 900 тисяч авт і що через цей стейт ідуть дороги до промислових і рільничих країн заходу та півдня, в так само дорога з Ню-Йорку до Філядельфії.

З цеї причини дорогова комісія стейту Ню-Джерсі приступила до будови спеціяльної дороги, призначеної для далекої автомобільної комунікації. В тій ціли вибудували над ріками Гекнсек і Пессеік два великі мости, кожний на 420 метрів довжини і 40 метрів висоти. Ці оба мости мусіли получити довгим на 5 кільометрів віядуктом тому, що між обома ріками є великі залізничі рампи, двірці, магазини, шляхи тощо. Цей віядукт-великан збудований так, що може ним переїхати річно 20 міліонів авт і то в обох напрямах. Для ушкоджених авт, що ідуть повільніше, призначений спеціяльний шлях на цім віядукті.

Ціла ця дорога, що тягнеться від Джерсі Сіти до Елізабет (південно-західня частина Ню-Йорку), довга на 20 кільометрів і коштувала 40 міліонів долярів, з чого на сам 5-кільометровий віядукт випадає 21 міліонів долярів. На будову віядукту зужили 58.461 тон сталі, себто на 20 тисяч тон більше, ніж на будову мосту Вашінгтона над рікою Гадсен. На злучення поодиноких металевих частин віядукту зужили 2 міліони нітів.

Яким робом покинутий пес віднаходить своїх?

Дуже часто чуємо, що пси самі віднаходять дорогу до „своєї“ хати навіть тоді, коли в своїм житті ніколи ще не ходили цією дорогою. Напр. пес, що змінив свого власника, іде залізницею на зовсім нове місце, де зовсім інший терен, окруження тощо. Одного дня він утікає від свого нового власника і після довгої блуканини вертає до попереднього власника, з яким він вже зжився. Професор д-р Б. Шмід старався розслідити ближче, в який спосіб пес віднаходить дорогу до „свого“ дому і які змисли грають при цім повороті рішаючу ролю. В тій ціли поробив він низку практичних експериментів. А саме вивозив пса в замкненім і прикритім коші автом в цілком невідому йому і далеку околицю і там випускав та обсервував його поведення, але так, щоби пес не міг завважити, що його слідять. Розуміється, що в цілях обсервації треба було змобілізувати більшу кількість людей і то поліціянтів, наколесників тощо.

Випущений зі сховку пес орієнтувався через кілька хвилин в терені, звертаючи очі на всі сторони, але вкінці звернув очі в сторону „свого“ дому. Через слідуючих 25 мінут запізнавався з окружаючим його тереном, не звертаючи найменшої уваги на гавкання псів, кількакратно задержуючися і звертаючися в сторону „своєї“ хати, наче упевнюючися. Після цих 30 мінут здецидувався на означений напрям, що був зовсім правильним напрямом і починав поворотну мандрівку. Підчас цієї мандрівки оминав великі ліси. Дорогою біг так довго, як довго не стрінув на ній чоловіка, воза або авта. Тоді звертав на деякий час з дороги на бік. Оминав поодинокі загороди та села. Як тільки доходив до відомої йому вже дороги, підносив хвіст до гори і в дуже швидкім темпі добігав до цілі, себто до добре знаної йому хати свойого власника. Підчас своєї поворотної мандрівки зовсім не користувався таким важним для нього змислом нюху.

Подібні експерименти перевів проф. Шмід з ріжними псами на селі і в місті. Цікаве, що суки відбігали від раз обраного напряму і то на деякий час тільки тоді, коли по дорозі стрічали самців. На основі цих експериментів Шмід припускає, що при описаній поворотній мандрівці псів рішаючу ролю грає невідомий ще змисл „абсолютної орієнтації“, а в ніякому разі змисли зору і нюху.

В. Т.

До чого уживають т. зв. рідких металів?

Назва „рідкі“ металі неправильна тому, що їх подибуємо в корі нашої землі не так дуже рідко, але в дуже малих кількостях. Як тільки покажеться, що даний „рідкий“ метал до чогось придається, зараз його продукують спеціяльні фабрики.

І так метал бар придається в автомобільним промислі до роблення ніклевих стопів (аліяжів). Уживають його теж у радієвім промислі, щоби усунути останки кисня з радієвих лямпок тому, що бар легко вяжеться з киснем. „Рідкого“ металю молібдену уживають в електричнім і радієвім промислі і то в ріжних видах: чи то в штабках, чи то в бляхах, чи то в дротах. У кишеневих запальничках уживається металю церу в стопі з залізом до витворювання іскор. Металі цез і рубід ужизані на велику скалю в фотоелектричних клітинах. Цез служить крім цього до вязання кисня в радієвих лямпках. Металю літу вживають також як відкиснюючого засобу, а саме при рафінації міди тому, що в стопі з мідю літ не збільшує помітно її електричного опору.

А. Л.

ЗА РІВНОПРАВНІСТЬ ЗБРОЄНЬ.

БЕРЛІН, 30. 9. ПАТ. Покликуючися на міродатні джерела, німецька преса інформує, що міністр Найрат не поверне до Женеви, доки німецьких постулятів у справі рівноправности зброєнь не визнають інші великодержави.

МЕКДОНАЛЬД У КОРОЛЯ.

ЛЬОНДОН, 30. 9. ПАТ. Король Юрій приняв на авдієнденції премієра Мекдональда.

ЗАСІДАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО КАБІНЕТУ.

ЛЬОНДОН, 30. 9. ПАТ. Сьогодні відбулося засідання кабінету. Здогадуються, що радили над справами Індій та роззброєння. Тому, що нові члени уряду ще не склали присяги, вони не взяли участи в засіданні.

АВТОНОМІЯ ДЛЯ КАТАЛЬОНІЇ.

БАРСЕЛЬОНА, 30. 9. ПАТ. У Барсельоні, як столиці теперішньої Катальонії, відбулася святочна стріча обох президентів. Президент Еспанії Азана явився з членами уряду та визначними політиками і вручив автономічний статут президентові Катальонії, Масії. Азану вітали з одушевленням.

НОВИНКИ

— **На докінчення будови нагробника І. Франкові** від 20. серпня до 30. вересня ц. р. зложили: Дякович Людміла Немирів 5.50 зол., Верхола Волод. Спас 5, Білинський Методій, Львів 5, „Медична Громада“ Львів 30, Войціховський Микола Коломия 5, Кривокульський М. Львів 3, Строцький І. Отинія 5, Трачук Василь Яремче 2, Чайківський Волод. Сянік (дохід з концерту) 64.35, Борим Іван Львів 4, д-р Сірко Михайло Броди 10, Г. Р. Бидаківка 5, о. мітрат Базюк Алексій Львів 10, Марків Осип Станиславів 20, Кадайська Емілія Станиславів 25, консум українських робітників „Надія“ Перемишль 220, Титор Іван Станиславів 5, д-р Стахів Матвій Львів 5, Павлів Остап Львів 5, Лучишин Іван Львів 5, Небиловець Я. Львів 5, Коцюбко Михайло Нове Село 5, Бойдуник Іван Лехоничі 5, проф. Василашко Іван Чернівці 44.50, Мудрий Осип Фельштин 1, Боднарчук Степан Ню Йорк 8.90. Разом зложено **498.25 зол.**

— **Праця „Т. Ш. Л.“ в цифрах.** Відоме на нашому терені „Товариство Школи Людовей“ відбуло цими днями свій річний зїзд. Зі звідомлення, що його виголошено на зїзді, довідуємося, що це товариство веде нині свою освітню акцію на терені Східної Галичини у 332 кружках („колах“) і має понад 30 тисяч членів. Читалень і світлиць має „Т. Ш. Л.“ кругло 1000, захоронок 40, великих бурс 19, домів людових 230. У мин. році уладило „Т. Ш. Л.“ понад 6 тис. відчитів, ок. 1.700 народових свят, понад 3000 аматорських вистав, багато найріжнороднїших курсів і т. д.

— **Смерть Еміля Орлика.** З Берліна прийшла вістка, що там помер у 62. році життя один з найвизначніших нім. малярів і графіків, Еміль Орлик, відомий зі своїх праць у цілому світі. Покійний мав походити з родини гетьмана Пилипа Орлика.

— **Взялися до нотарів.** З доручення апеляційного суду переведено люстрацію 93 нотаріяльних канцелярій у Сх. Галичині. У двох канцеляріях у Львові стверджено податкові зловживання і заряджено карні доходження. Крім того лікарські комісії провірили стан здоровля поодиноких нотарів і признали 9 нотарів, з того 6 у Львові, нездібними до виконування своїх обовязків. Наслідком того всі девять мають зложити до 30 днів свій уряд.

— **Тютюн і залізо мають потаніти.** Із Варшави зачувати, що після знижки цін спірту й цукру приходить черга на знижку цін тютюну і то на 25 проц. Опісля мають потаніти залізні товари, цемент, дріжджі та деякі монопольні товари.

— **В справі крівавої події в Нижній Апші,** про яку писалося в „Ділі“ перед кількома днями, довідуємося з авторитетного джерела, що це село румунське і на 50 тисяч мешканців має тільки кількасот осіб української народности.

— **Відділ новітнього мистецтва Національного Музею** в новій салі представляє ось таких мистців: Анастазієвського 9 творами, Андрієнка, Балу, Глущенка, Гординського, Горяткевича, Грищенка, Дидинюка 3, Зарицьку, Іванця 2, Іванюка 9, Івасюка 3, Ковжуна, Копистинського 3, Красицького 2, Крижанівського 5, Кричевського, Кулеця, Кульчицьку 3, Куриласа 4 Лешегу, Лісовського, Луцика 2, Макушенка, Масляникова 2, Монастирського 3, Музикову, Незвісного 2, Новаківського 19, Панкевича 3, Северина 16, Слонського 2, Сосенка 56, Софійського Гаврила 1864 р., Струхманчука, Танасевича 2, Трутовського 2, Труша 18, Устіяновича 3, Федюка 8, Хмелюка, Холодний ст. 13 Холодний мол., Шевченко, усіх 44 мистців з 213 творами. — Чуже мистецтво представлене на цім перегляді 29 творами 12 мистців: Александрідеса, Бенеша, Геримського А., Кохановської, Макаревіча 4, Мальчевського 12, Машковського, Ріхтера, Станіславського, Формані, Єріхау, Яблонського. — Саля, в якій зараз приміщено новітне мистецтво, призначена на книгозбірню і музей книги. В майбутности буде галерія новітнього мистецтва приміщена в крилі з відповідно розставленими стінами з верхнім світлом. — І. С.

— **Нове кіно у Львові.** На місце колишнього кіна „Лев“ відчинили вчора нове кіно під фірмою „Атлянтік“, зовсім відновлене. Прегарний вестибуль робить европейське враження. У день премієри юрба облягала всі входи; дирекція роздала на першу виставу всі білети безплатно.

— **Дрібні вістки.** У фірмі „Спарт“ (технічні артикули) при вул. Косцюшка 8. у Львові вломники розбили касу та вкрали 2.000 зол. — У Золочеві невідомий чоловік хотів підпалити електрівню. Два маленькі полумячки на даху електрівні вгасили. — Рішення про знижку комірного ухвалять у Варшаві на другий тиждень.

— **Пожежі.** На гр.-кат. приходстві в Яворові вибухла грізна пожежа. Згоріла стайня вартости 1.700 зол. Вогонь був підложений. — У Стебнику пов. Добромиль згоріла загорода Естери Вальдманової вартости 20 тис. зол.

— **Страшні наслідки стріляниии.** В часі забави у господаря Сусульського в Вінявці пов. Теребовля один парубок почав стріляти з кріса „на віват“. Наслідки стрілів показалися трагічними. Куля впала крізь вікно до хати і ранила смертельно три особи. Дві особи погибли на місці, а третя бореться зі смертю. Наляканий власник кріса відібрав зброю парубкові і відійшовши на недалеке поле, відобрав собі життя. На все те парубок, що розпочав стрілянину „на віват“, покінчив зі собою теж самогубством.

— **Убив дві жінки.** Біля залізничої стації Зомбки недалеко Варшави найшли жіночого трупа, зашитого в мішок. Голова вбитої була змасакрована, так що годі було її розпізнати. Викрито, що вбита була жінкою кельнера з Варшави Мілевського, який сам зголосився на поліцію і повідомив, що йому пропала жінка. При дальших допитах Мілевський признався, що то він убив жінку і запакувавши в мішок, надав багаж на варшавському двірці до стації Зомбки. Тут відобрав багаж і кинув у недалекому лісі. Мілевський відсидів свого часу 4 літну кару вязниці за вбивство, а перед двома роками щезла йому перша жінка, яку вбив мабуть подібним способом.

—**Скритовбивство.** В Гододівці пов. Мостиска стріляв хтось до Анни Дровицької, що спала з дитиною, й ранив її тяжко. Перевезена до львівського шпиталю вона померла. Дитині не сталося нічого.

— **Гайне-Медіна в Перемищині.** В Медиці (пов. Перемишль) занотували один випадок занедужання на Гайне-Медіна, а саме спаралізувало праву ногу 18-місячній дівчинці кравця Бека. Дитину відставили до шпиталю в Перемишлі. До Медики вислали повітового лікаря.

— **Самогубство Штекера?** Віденські ґазети приносять вістку про самогубство відомого атлета Теодора Штекера. Відібрав собі життя вистрілом з револьвера. Причина самогубства покищо невідома. Вістка ця вимагає потвердження.

— **Найновіше місто в Австрії.** В Долішній Австрії на границі між Австрією та Чехами лежало до недавна мале село. Гайденрайхштайн Недавно постановив австрійський сойм зробити це село місточком. Місточко це замітне тим, що має по своїй середині „Вассербург", що походить ще з 15 століття. Цей замок належить до найкращих замків Долішньої Австрії. Будучи при нагоді в Австрії варта й туди заглянути, тим більше, що доїзд до того місточка дуже догідний. — (У. П.)

— **Цукорняна вистава у Відні.** На 1. жовтня зачинається у Відні перша віденська цукорняна вистава. Відбувається вона в парку бувшого цісарського замку Шенбрун. Вистава потреває до 9. жовтня. Рівночасно з тим плянують у Відні інтернаціональний конгрес цукорників. Яке значіння придають придають тій виставі власти, видно вже хоч би з того, що по всіх австрійських залізницях учасники вистави дістають залізничі знижки (У. П.)

— **Летунська спортова вистава в Берліні.** В днях від 1. до 23. жовтня відбудеться в Берліні летунська спортова вистава. Вистава вже майже готова і експонати вже на місцях. На виставі можна буде побачити в історичному порядку розвиток летунства та ріжні удосконалення, що їх завели за такий короткий вік істнування того рода спорту (У. П.)

— **Справлення похибок.** В статті „П. Ніщинський-Байда" наслідком коректорського недогляду попали такі помилки: ч. 210, 2-й стовп., 5 рядок згори — зам. „на 1. році" треба — „на 7. році"; 15-й рядок згори замісць „на один рік" треба — „через рік"; ч. 211, 3-й стовп., 3-й рядок здолу замісць „Солокля" треба „Софокля".

Відозви й комунікати.

X. зимовий молочарський курс при „Маслосоюзі".

Краєвий Молочарський Союз „Маслосоюз" улаштовує 6-місячний молочарський курс. Курс відбудеться у Стрию і триватиме від 4. листопада 1932. до 30. квітня 1933 р. Буде принятих найбільше 24 кандидатів.

Умовини приняття: 1) Українська народність. 2) Вік від 18—30 літ. 3) Попередня практика в молочарні. 4) Поручення від котроїсь кооперативної установи. Першенство мають кандидати зі середньою освітою і з довшою молочарською практикою.

Власноручно писані подання з описом життя та з письменною згодою й опінією кооперативних установ слати на адресу: **„Маслосоюз", Львів, вул. Косцюшка ч. 1 а.**

Наука і приміщення безплатно. Прохарчування у спільній кухні на кошт курсантів. Кошти прохарчування денно по 2 зол., місячно 60 зол., а за цілий час тревання курсу 360 зол. Цю квоту треба зложити згори при зголошенні в касі „Маслосоюзу".

Подання в справі приняття вносити найдальше до 20. жовтня 1932 р. Ближчі інформації в часописі „Кооперативне Молочарство" ч. 10.

Дирекція „Маслосоюзу".

Комунікат видавництв української преси.

Конференція представників видавництв української незалежної преси, що відбулася дня 27. ц. м., після основних нарад, однозгідно вирішила приступити в найближчих місяцях до ліквідації всіх залеглостей т. зв. післяплатників, так щоби найдалі до кінця 1932 року здержати висилку часопису всім післяплатникам. Тому взиваємо всіх післяплатників, щоби використали місяць преси — жовтень — на сплату своїх залеглостей в адміністраціях і не наражувалися на евентуальні гостріші засоби.

З кіна.

КІНО „АТЛЯНТІК": „Сержант X".

Французька фільма російського режісера з Можухиним у головній ролі. Тема її не нова, навіть за багато разів використана: доля леґіонера-добровольця у французькій чужинній леґії. Зате в основу покладений сильний психольоґічний момент. Можухин і Вернон — відома пара тонких артистів, що вміють зворушувати. **м. р.**

Із судової салі.

ВИМУШЕННЯ ЧИ ГРАБУНОК?

Цікавий випадок, коли позовник і оборонець спільно противляться прокураторові.

Дня 30. вересня ц. р. станули перед трибуналом окружного карного суду у Львові Францішок Міґа і Іван Скакун, оба з Пісків ад Щирець. Перший з них за вбивство Гриця Гаврилова і вимушення та крадіж 25 зол. у Федя Максимовича. На початку розправи зголосився як цивільний позовник іменем спадкової маси по пок. Грицю Гаврилові адвокат д-р Лев Ганкевич і вніс на допущення його на основі ст. 63 к. п. Спротивився цьому заступник обвинувачених оборонець Ґіртлер. Трибунал по нараді станув на становищі, що допускає д-ра Ганкевича як цивільного позовника в справі вимушення на особі Федя Максимовича, а відмовив позовництва цивільного щодо необнятої маси по пок. п. Грицю Гаврилові. По переслуханню обвинувачених оборонець Ґіртлер поставив внесення, щоби суд признав себе некомпетентним в цій справі і віділслав ту справу до суду присяглих тому, що з акту обвинувачення виходять знамена злочину не вимушення, але грабунку. Цьому спротивився прокуратор Вондраш і твердив, що в даному випадку є тільки вимушення, а не грабунок. Д-р Ганкевич прилучився до внесення оборонця Ґіртлера, мотивуючи, що суд з уряду має це зробити, а тому нестійний є замір прокуратора, що цього мав домагатися сам обвинувачений по отриманню акту обвинувачення. Щодо самого факту, то тут дійсно є цілком виразні знамена грабунку, а не вимушення. Трибунал у складі: предсідника Лясковського та вотантів Рибчинського і Шуліславського признав себе некомпетентним і віділслав справу до суду присяглих.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дня 20. вересня 1932 р. померла в домі свого братанича, о. Евгена Цеґельського, в Янові заслужена патріотка й орґанізаторка жіноцтва в теребовельськім повіті, **Ольга Богачевська.** Покійна прожила 59 літ, була перед війною учителькою у зборівськім повіті і як учителька займалася працею на народній ниві. Після війни не одержала посади учительки. Позбавлена варстату праці, перебувала у своїй рідні в Струсові і Янові в Теребовельщині і займалася орґанізаційною працею серед українського жіноцтва в теребовельськім повіті. Дуже живо цікавилася справами просвітянськими. Обїздила читальні „Просвіти", основуючи жіночі гуртки. За свої патріотичні промови довелося Покійній витерпіти таки немало. Та вона цим не зражувалася, а все наново кидалася до праці, пориваючи й інших за собою. Вже перед смертю спровадила собі книжок з „Просвіти" до кольпортажі. Умираючи, вказувала на ті книжки, кажучи: „Там маєте книжки, розпродайте, а гроші відішліть до „Просвіти"! — Похорони відбулися в Янові дня 22. IX. 1932. Над могилою промовляв о. Платон Карпинський і представниця філії „Союзу Українок" з Теребовлі п-і Сайкова. Теребовельщина стратила ідейну й заслужену орґанізаторку жіноцтва. В. ІІ. П.

СПОРТ.

ПЕРШЕ ПОРІВНАННЯ.

У звязку з відбутими недавно у Львові мистецтвами жидівських легкоатлетичних клюбів Польщі й нашими краєвими змаганнями насунулася мимоволі думка порівняти поодинокі осяги, добуті на цих двох найбільших цього роду імпрезах українських і жидівських спортовців. Це перше порівняння виходить на жаль, на користь жидівських змагунів. Це тому, що жиди мають змогу часто змагатися з найкращими польськими й світовими силами, дальше мають кращі матеріяльні умовини щодо відповідного тренінґу й орґанізації. А наші змагуни-легкоатлети все ще ставлять (з причини браку конкуренції і помочі відповідних фахівців) щойно перші які-такі кроки, що бачимо найкраще з нижче наведених даних.

На 20 порівнюваних осягів мають жиди 14 кращих, коли українські легкоатлети можуть почванитися лише 6. Ось порівняльна табеля тих осягів (ліпші українські осяги підчеркнені):

Жінки:

	укр.	жид
60 м.	8.6	7.9
100 м.	14.4	13.—
800 м.	2:54.3	2:58.9
куля	8.30	9.42
диск	25.275	30.27
ратище	1?.645	27.93
скок вдаль	4.52	4.47
скок вгору	1.20	1.27

Мущини:

	укр.	жид
100 м.	11.4	11.5
200 м.	25.5	24.4
400 м.	56.3	54.6
1500 м.	4:34.6	4:25.6
5000 м.	17.46.4	17:45.2
4×100 м.	49.—	46.9
куля	12.—	11.45
диск	38.695	36.87
ратище	42.27	43.93
скок вдаль	6.36	6.06
скок вгору	1.55	1.665
скок жердкою	2.70	2.78

Л.

МИСТЕЦТВА УКРАЇНСЬК. СТУДЕНТА В СИТКІВЦІ.

Цьогорічні змагання за мистецтво українського студента за мандрівну нагороду Т-ва „Медична Громада", що відбудуться у днях 1-го і 2-го жовтня на токах Л. К. С-у при вул. Войтіха, заповідаються дуже цікаво, з огляду на участь обох переможців з минулих років, а саме Яр. Рожанковського (1930) і З. Сасика (1931). Правдоподібна стріча тих двох змагунів у фіналі дасть змогу Рожанковському зреабілітуватися за програну до Сасика на цьогорічних краєвих змаганнях. Змагання ці цікаві ще й тим, що між іншими беруть у них також участь давні наші мистці, брати Кулечки І. і ІІ. Початок змагань у суботу точно в год. 14-ій, у неділю в год. 8-ій і 14-ій. Усі змагуни мусять явитися обовязково в суботу в год. 14-ій.

ЧЕРНІВЦІ. **Довбуш — Робітники 1:1 (1:0).**

Другі змагання за мистецтво розіграв Довбуш 25 м. м. з Робітниками і мусів вдоволитися ремісовим висідом. Жовто-блакитні мали і в першій і другій половині гри перевагу, одначе анемічний атак не міг здобутися на більше, як на одні ворота, що їх стрілив Якубович. Суддював п. Добош.

УЖГОРОД. **Русь — УМТЕ 2:2 (2:1).**

На грищі С. К. „Русь" відбулися 24. м. м. товариські змагання мистців славянських і мадярських клюбів на Підкарпатській Руси і Сх. Словаччині. С. К. „Русь" і У. М. Т. Е. Ґолі для Руси стрілили Ковач і Кобаяр. Русь грала слабо, особливо в другій половині, а завдячує ремісовий висід тільки знаменитому воротареві Бокшеві. Суддя п. Василь Бора.

Нові книжки й журнали.

З бібліографії.

Рухливе і корисне В-во „Світ Дитини" випустило чнову цілу низку цікавих і цінних книжечок. Дбайливе видання і невисока ціна дають запоруку, що ці книжечки знайдуть собі покупців серед молодих читачів.

З оригінальних творів слід занотувати:

„Чистенький і Юрзи-Мурзи", віршоване оповідання К. Малицької, обгортка і рисунки П. Андрусіва, ст. 24, (ціна 80 сот.).

„Маленькі Борці" — оповідання з недавнього минулого А. Курдидика, обгортка і рисунки П. Андрусіва, ст. 92, (ціна 1.20 зол.).

„Приятелі хлібороба", описи пожиточних тварин, Д. Гриневич-Витанович, ст. 28, (ціна 30 сот.).

„Казка про дивного змія" — Г. Дончака рис. і обг. П. Андрусіва, ст. 44, (ціна 90 сот.).

З перекладної літератури:

„Гулівер у Гиржунів" Джонатана Свіфта, перекл. Ю. Шкрумеляка, обг. П. Андрусіва, ст. 116, (ц. 1.30 зол.).

„Стриборів Ліс", І. Брліч-Мажураніч, пер. В. Войтанівськоого, ст. 20, (ціна 25 сот.).

Каштанка А. Чехова пер С. Лазутя, рис. Д. Кардовського, ст. 69, (ціна 90 сот.).

Ріккі Тіккі-Таві, спов. про геройського мунгоса Р. Кіплінга, пер. Ю. Шкрумеляка, обг. П. Андрусіва ст. 36, (ціна 40 сот.).

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 30. IX. 1932 р за масло експортове та десерове пріма 2·80 зол., за літру молока 16—18 сот., літру сметани 0·90 зол., копу яєць 4·40 зол.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 1. жовтня год. 7.30 веч. „Схоплення Сабінок".

Неділя, 2. жовтня год. 7.30 веч. „Страшний двір" оп. Монюшка.

Театр Ріжнородностей.

Субота, 1. жовтня год. 7.30 веч. „Дивні любки".

Неділя, 2. жовтня Авторський вечір Ант. Слонімського.

Концертове Бюро М. Тірка.

Вівторок, 4. жовтня і. Мистецький концерт: Ваша Пшігода, скрипак при участі Альми Розе-Пшігоди.

РИТМІКИ МЕТОДОЮ DALCROZE'A, дітючий садок (від 5 років), а також ритміку молоді і дорослих веде (в Музичній Школі С. Каспарек, вул. Кохановського 4, тел. 85-43)

БОГНА СЬВЙОНТКОВСЬКА.

Кіна.

АПОЛЬО: „Ловіцька княжна".
АТЛЯНТІК: „Сержант X".
КАСІНО: „Томі Бой".
КОЛІСЕЙ: „Ескадра вірлів", ревія „100 проц. сміху".
КОПЕРНИК: „Романс короля рінгу" (Шмелінг, Чехова).
МАРУСЕНЬКА: „Пімста лилика" (Ів. Петрович. Анні Ондра).
МІРАЖ: „Вільні душі".
ОАЗА: „Рішаюча ніч".
ПАЛЯС: „Побідник" (Катря Нодь, Джан Мюрат).
ПАН: „Романс" (із Гретою Ґарбо).
ПАСАЖ: „Пострах гір" (Кен Мейнард).
ПРОМІНЬ: „На заході без змін".
СТИЛЕВЕ: „Князь Дракуля".
УТІХА: „Мацїст", „Король цирку".
ХИМЕРА: „X 27" з Марленою Дітріх.

ХОРОВИЙ СПІВ.

(Музична Школа С. Каспарек, вул. Кохановського 4, тел. 85-43) приймає вписи до кляси хорового співу з узглядненням оперової ділянки. Хор веде проф. **Брила**, голос ставить проф. **Франковська** і проф. **Майбавмова**, дикцію і сценічну гру управитель оперової частини проф. **Кшижановський**. Зголошення (проба голосу): **Пані** середа год. 18-та, **Панове** четвер год. 17-та, або субота год. 18-та. 552 1-2

Закордонне радіо.

Неділя, 2. жовтня 1932.

Ляйпціг (259,3) 11.30 Церк. кантата Баха „Іх віль ден Кройцштаб герне траґен", 17.30 „Журналісти" ком. Фрайтага, **Братислава** (278,8) 12.05 Концерт, 16.45 Нар. авдиція, 17.45 Скрипка, 18.05 Словацькі нар. пісні, **Копенгага** (281,2) 21.30 „Країна осміху" оп. Легара, **Мілано** (331,4) 12.30 Музика, 20.30 „Аміка" оп. Масканія, **Гамбург** (372,2) 9.00 Трубна орхестра, 20.00 Концерт, **Букарешт** (394,2) 20.00 „Пташник із Тиролю" оп. Целера, **Берлін** (419) 19.00 Академія в честь Гінденбурга, **Рим** (441,2) 10.15 Рел. музика, 20.45 „Чін-Чі-Ля" оп. Льомбарда й Ранцата, **Прага** (487) 7.30, 11.00 Концерт, 19.30 „Львине серце" ораторія, **Відень** (517,2) 11.45 Концерт, 20.00 Спів, 20.40 Віденські мельодії, **Мінхен** (532,9) 20.15 Концерт, **Харків** (937,5) 15.00, 16.35 Концерт, 19.00 Рецитації, пісні, 24.00 Комунікати, нар. пісні.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 2. жовтня 1932.

10.05 Богослуження, 11.35 „Яка мета усп. обезпечення" балачка, 11.56 Час, 12.10 Метеорольогічний комунікат, 12.15 Симфонічний поранок, 14.00 Рільн.-метеор. комунікат, 14.05 „Закінчення конкурсових праць сільської молоді", 14.25,15.00 Грамофон, 14.45 „Лікувальні прикмети мінеральних вод і трускавецьких купелів", 15.45 Радіо дітям, 16.00 „Що чувати в світі", для молоді, 16.13 „Білі й чорні діти", для наймолодших дітей, 16.25 Грамофон, Сільва рерум, 16.45 „Роля Львова в культі Словацького", 17.00 Концерт, орхестра, Роман Врага, бас, 18.00 Концерт із каварні, 18.30 Всячина, 18.50 Стрілецькі пісні (хор), 19.00 Фрагмент стрілецької академії (трансм. з ратуша), 19.25 „Від Саса і від ліса" авд., 20.00 То з Відня, підчас перерви спорт. вістки з Львова, Кракова, Катовиць, Вильна, Льодзі та Варшави, 22.10 Комунікат т-ва заохоти плекання коней, 22.15, 23.00 Танкова музика, 22.55 Комунікати.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БРОКАТИ від зол. 3·80, колдри, постіль, фіранки, капи, портієри і накидки найдешевше **Фрайліх**, Львів, Сикстуська 21.

ЛЬОКАЛІ промислові (ток електричний, вода, каналізація) від найбільших до найменших на ріжні цілі до винайму. Спілка акц. Левинський, Львів, Потоцького 58, телефон 5-60. 482 3—4

ТОРБИ ШКІЛЬНІ, течки, портфелі, гаманці поручає, направляє найдешевше Заведення Римарсько-Галянтерійне Н. Барера, Сикстуська 2. 370 x

---

ЗАКЛАДАЮ сад. шкілки і городи, спроваджую деревця із найкращих шкілок (заведень садівничо-городничих) краєвих і заграничних. Переводжу інспекції їх і даю фахові поради-інструкції. Письменні зголошення, на відповідь залучити марки. Адресувати: Михайло Бардега в Смерекові, почта Жовква. 2—3

КОНЦИПІЄНТ рутин. шукає заняття. Зголошення: Канц. адв. Дольницького, Золочів, для д-ра Третяка. 571 2—2

УМЕБЛЬОВАНА кімната для панів академиків з харчем або без до винайму близько техніки й університету. Пероцька, вул. Тереси „С" І.пов. 579 1-1

СОНЯШНА кімната з харчем або без. вул. Косинерська 18 а (бічна Калецької), двері 2. 576 1—1

ТРИМІСЯЧНИЙ курс крою і шиття білля розпочинаю 15. жовтня. Зголошення і всякі замовлення приймаю вже тепер. Анна Цимбрилова у Львові, вул. Окульського 6 (ріг Листопада і Сапіги). 1-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-р СОФІЯ ПАРФАНОВИЧ
спец. недуг жіночих і положництва
перенесла ординацію
на вул. ЗИБЛИКЕВИЧА Ч. 51, І. пов.
574 Тел. 105-43. 2—3

По повороті з закордону привезла перші новости з обсягу косметики і фризієрства до ІНСТИТУТУ КРАСОТИ
БЕРТА ТІЛЬ
пл. Домбровського 8. Тел. 54-86. (вхід з фронту).

МЕШКАННЯ 3-кімнатні
з повним комфортом до винайму від зараз, у домах при вул. Малаховського 2. (Гора Кадецька). Вимагана гарантія точного плачення чиншу. Зголошення: Львів, ул. Пекарська 1 а.

АЛЬФОНС ДОДЕ
МАЦІЦЬКИЙ
Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3·— зол., з почт. пересилкою 4·— зол.

Присилайте передплату!

„АВО" БЮРО ТЕАТРАЛЬНИХ АБОНЕНТІВ
ЛЬВІВ, РУТОВСЬКОГО 2. (п. фірми радієвої „Анода", Тел. 26—56)
отворене від 5. вересня н. р.
АБОНАМЕНТ

Ка .	Партер ряд	Театр Великий Бальков — ряд	6 білетів	10 білетів
I.	IV—VIII	1 п. 1. II.	15·90 зол	26·50 зол
II.	IX—XVI	1. III. IV. 2. п. I.	13·50 „	22·50 „
III.	від XVII	2. п. від II.	9·60 „	16·—

Для П. Т. Абонентів вводимо премії. Інформації в бюрі „АВО" від год. 11—18

Усі вже переконалися, що гумові обцаси марки
„WESTA"
найтреваліші та надаються до всіх моделів взуття, а при цьому дешеві.
Поручаємо продуковану в НАЙВИЩІМ ҐАТУНКУ
„ШКІРОҐУМУ" — WESTA — WOLBROM,
яка заступає шкіру підошвову, а також плити до направи кальошів та снігівців. При закупні обцасів гумових „ВЕСТА" отримує кожний купуючий на місці від кожної купленої пари преміовий купон. Власник 6 купонів отримує безплатно як премію 1 пару обцасів „ВЕСТА".
„WOLBROM" Fabryka Wyrobów Gumowych
S. A. Wolbrom, woj. Kieleckie.

Del-Ka
2·90

ТУФЛІ ДОМАШНІ
з хромовою підошвою
у ріжних красках
набути можна у всіх філіях

ПЯНІНА першорядні по знижених цінах; на догідних умовинах. Купно, продажа; заміна уживаних інструментів.
НОВАЦКІ
Пілсудського 17. Тел. 35·21.


ЛІЖКА
МЕТАЛЕВІ
ВІЗКИ
ДІТОЧІ
поручає дешево
фабричний склад
МЕЧ. ВОЛКОВИСКИЙ
ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 5. Тел. 95—97
Металеві тапчани.
УВАГА! Ціни фабричні.


ЖУРНАЛИ
ВЗОРИ
КРОЇ
МАНЕКІНИ
Р. ЛЯНДАВ
ЛЬВІВ,
ЧАРНЕЦЬКОГО Ч. 3.

ПОБАЧЕННЯ ЕЛЕҐАНТНИХ ПАНЬ У МОДНІМ СКЛАДІ ШОВКУ І ВОВНИ
TEX-TA-POL
ЛЬВІВ, УЛ. ЛЕҐІОНІВ 29.
Тільки оригінальні гарні та модні артикули. Великий вибір і дешеві ціни.

Памятники, нагробники, гробівці,
з ҐРАНІТІВ, ПІСКОВИКІВ і т. п. виконує **ЛЮДВИК ТИРОВИЧ**
ЛЬВІВ, ВУЛ. ПЕКАРСЬКА 95. Тел. 25-03. Низькі ціни
Солідне виконання. Догідні умови сплат. Підлоги і мармурові окладини
Фірма виконує також ріжного рода роботи з мармуру і алябастрових плит

За редакцію відповідає Олексиїв Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10